

کاربردهای اخلاق و معنویت در فرآیند پرستاری

عباس عباس زاده*

فرآیند پرستاری چارچوبی منطقی برای طراحی، اجرا و ارزشیابی اقدامات پرستاری به دست داده است. این الگو سالهاست که پرستاران را در مراقبت همه جانبه از بیمار راهنمایی می‌کند. در سال‌های اخیر رشد بیماری‌های مزمن، طولانی شدن عمر و پیشرفت در دانش و فن‌آوری پزشکی باعث شده تا جنبه معنوی سلامت که در تعریف سازمانی جهانی بهداشت به عنوان رکن چهارم سلامت متبلور شده، بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد. در این مقاله سعی شده است فرآیند پرستاری به عنوان رویکردی نظام‌مند در مراقبت پرستاری حوزه اخلاق و معنویت بیماران معرفی شود. با استفاده از مفاهیم فرآیند پرستاری، تشخیص‌های پرستاری، معنویت، اخلاق، مذهب و واژه‌های مرتبط با آنان مثل امید، سلامت معنوی، دیسترس اخلاقی و دیسترس معنوی جست‌وجوی منابع انجام و سپس با توجه به نتایج حاصله و یافته‌های مطالعات قبلی مدل اخلاق و معنویت در فرآیند پرستاری تدوین و ارائه شده است.

فرآیند پرستاری در کاربرد اخلاقی و معنوی نیاز به تبیین و تعریف روش‌های بررسی، تشخیص پرستاری، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی محتوای خاص دارد. در مرحله بررسی از فرآیند پرستاری، وجود ابزارهای خاص و بیش‌تری که وضعیت معنوی و رویکردهای اخلاقی بیمار را نشان دهد ضروری به نظر می‌رسد. در این قسمت تعریف سلامت معنوی و رویکردهایی که مدل سلامت معنوی در پرستاری را نشان دهد کاربرد دارد. در مرحله تشخیص پرستاری، حداقل ده تشخیص پرستاری NANDA تعریف شده که با موضوع اخلاق و معنویت ارتباط مستقیم می‌یابد. در مرحله برنامه‌ریزی از فرآیند پرستاری، هر چند که تشخیص‌های مختلف پرستاری و بیماران متفاوت برنامه اختصاصی خود را می‌طلبند، اما به عنوان اصل کلی در مدل کاربرد سلامت معنوی در پرستاری راهکار توسعه معنویت در پرستار و بیمار، عمل به اخلاقیات توسط کادر پرستاری و سایر کارکنان بیش‌ترین اهمیت را دارد تا محیط مراقبت سلامت به محیط بالندگی اخلاقی تبدیل شود. در مرحله اجرا، پرستار از تمام ظرفیت اخلاق و معنویت و تدارک محیط (جو) اخلاقی برای توسعه اخلاق بر حسب برنامه موردی و فردی تهیه شده برای مددجو سود می‌برد. در مرحله ارزشیابی، بررسی مجدد و مکرر مددجو وضعیت اخلاق و معنویت و تاثیر مداخلات انجام شده را نشان داده و راه بهبود مداخلات را نشان می‌دهد.

با آنکه سال‌های زیادی از ارائه چارچوب فرآیند پرستاری می‌گذرد، هنوز این چارچوب می‌تواند مبنای مناسبی برای مراقبت جامع و همه جانبه از مددجویان مورد استفاده قرار گیرد. موضوع اخلاق و معنویت به عنوان یکی از جنبه‌های مهم و اساسی سلامت مددجویان با استفاده از این چارچوب قابل طراحی، اجرا و ارزشیابی می‌باشد. با توجه به آثار مثبت و چشمگیر گسترش اخلاق و معنویت، آموزش مراقبت اخلاقی و معنوی مددجویان با استفاده از ابزار فرآیند پرستاری و سامان‌دهی پژوهش‌های پرستاری به سمت تهیه شواهد مورد نیاز برای تدوین الگوی اخلاق و معنویت در فرآیند پرستاری توصیه می‌شود.

واژگان کلیدی: اخلاق، معنویت، فرآیند پرستاری، سلامت معنوی

* Email: aabaszadeh@hotmail.com